Keynes: "Op lange termijn zijn wij allen dood". Hij stelt dat hij in de begroting voor 1988 in overleg met Openbare Werken geld had voorzien om per maand 40 cellen te vernieuwen in de gevangenissen van Vorst en Sint-Gillis. Deze werken zijn echter sinds juli 1988 stopgezet omdat de aannemer niet meer wordt betaald door Openbare Werken. Sindsdien zijn ze, volgens Gol, nog altijd niet hervat. Wathelet weet ook niet of de werken sinds kort hervat zijn, maar hij denkt van wel. Hij wijst er op dat hij met het Ministerie van Openbare Werken onderhandelingen voert om de verbouwingen in de gevangenissen te versnellen, maar stelt dat er voor die moderniseringen ruim 5 miljard nodig is, terwijl de begroting van Justitie slechts 24 miljard bedraagt. Gol onderbreekt en stelt dat er voor moderniseringen zelfs 10 miljard nodig is. Wathelet is het hiermee eens: 5 miljard is bestemd voor het minimumprogramma. Terloops verwijt Gol Wathelet dat er geld genoeg zou zijn als men alle Openbare Werken geregionaliseerd zou hebben (de openbare gebouwen en dus ook de gevangenissen zijn immers nationaal gebleven), maar dat het precies Wathelet en de PSC waren die zich hiertegen verzetten. Wathelet zegt de kritiek van Gol niet te begrijpen. Gol is ook op bezoek geweest - als advokaat - in de gevangenissen van Vorst en Sint-Gillis en heeft zo zijn twijfels over de vage verklaringen die de penitentiaire administratie aflegt m.b.t. de hygiëne aldaar. Hij vroeg Wathelet of deze wist dat verschillende gevangenen die één cel delen dezelfde emmer moeten gebruiken om hun behoeftes te doen. Hij vroeg tevens of Wathelet wist dat een opgesloten in deze gevangenissen één kom krijgt om zich in te scheren, zijn soep uit te drinken, zich in te wassen en koffie te drinken: nochthans is de kost om dit te veranderen zeer klein en daarom twijfelt Gol toch wel aan de "maximale inspanningen van de penitentiaire administratie om de hygiëne op peil te houden". Wathelet antwoordt dat hij dit allemaal niet wist, maar dat de situatie zo specifiek is dat men vermoedelijk direkt zal kunnen nagaan waar ze gebeurt. Hij spreekt van "een interessante ontdekking, die de moeite waard is om er zich vragen over te stellen".

Gol meent verder dat vooral voor voorlopig gehechten de kantine vaak zinloos is: door allerhande administratieve paperasserij duurt het een week eer zij krijgen wat zij besteld hadden, maar in heel wat gevallen zijn ze dan al vrij. Bovendien plaatst men voorlopig gehechten kris kras door mekaar zodat "intellektuele" verdachten soms tussen echte geweldsmisdadigers zitten en dat is niet gezond. Wathelet is het hiermee eens, maar betwijfelt of het om een algemene praktijk gaat.

Tenslotte vraagt Gol waar het lang verwachte ontwerp tot hervorming van de voorhechtenis blijft (sic !). Wathelet antwoordt dat het op komst is. Het besluit is dat men op een aantal vragen van Gol zal terugkomen, zo gauw de administratie de nodige gegevens ter beschikking stelde.

4. europa

VOORLOPIGE HECHTENIS

Arrest LAMY tegen BELGIE, 16/1987/139/193, geveld in Straatsburg op 30 maart 1989

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens te Straatsburg besloot dat er schending was van art. 5 par. 4 van de Europese Konventie voor de Rechten van de Mens omdat de heer Lamy en zijn advokaat voor de eerste verschijning voor

de Raadkamer geen kennis hadden kunnen nemen van het gerechtelijk dossier. Art. 5 4 bepaalt dat iedereen het recht heeft om tegen zijn aanhouding in beroep te gaan bij een rechtbank die op korte termijn moet oordelen over de wettelijkheid van de aanhouding. Lamy was op 18 februari 1983 in voorhechtenis geplaatst door de onderzoeksrechter van Verviers o.m. wegens bedrieglijk bankroet. Bij de bevestiging van het aanhoudingsmandaat had de Kamer van Inbeschuldigingstelling zich gesteund op 2 processen-verbaal van de gerechtelijke politie van Verviers, hoewel deze stukken niet waren overgemaakt aan de verdediging. Op 20 juni 1983 dinede Lamy een klacht in bij de Europese Kommissie voor de Rechten van de Mens te Straatsburg. De klacht werd op 10 december 1985 ontvankelijk verklaard. Op 8 oktober stelde de Kommissie haar rapport voor en verklaarde dat er schending was van art. 5 4 *(Zie: Fatik 33-34, april 1988, pp. 4-6)*. Deze visie werd op 30 maart 1989 bevestigd door het Hof. Het was de zoveelste veroordeling van de Belgische staat.

Volgens het Hof was er schending van art. 5 4 omdat de advokaat van geen enkel element van het dossier kennis kon nemen. Hij kon dus de argumentatie van het openbaar ministier niet voldoende weerleggen. Voor Lamy is de toegang tot de stukken van het gerechtelijk dossier onontbeerlijk in een kruciale fase van de procedure omdat over het verlengen of opheffen van de voorhechtenis wordt beslist. Om de wettelijkheid van het aanhoudingsmandaat efficiënt te betwisten is het noodzakelijk om de dokumenten uit het gerechtelijk dossier te kunnen onderzoeken. Of zoals het Hof het zelf zegt: "Il existe un lien trop étroit entre l'appréciation de la nécessité de la détention et celle - ultérieure - de la culpabilité pour que l'on puisse refuser la communication de pièces dans le premier cas tandis que la loi l'exige dans le second ". Omdat de procureur wel kennis kon nemen van de stukken van het dossierwas er geen gelijkheid van wapens en geen tegensprekelijk debat. Er is dus schending van art. 5 4.

Volgens het Hof van Straatsburg was er evenwel geen schending van art. 5 2. Lamy had beweerd dat het gerechtelijk onderzoek gestart was op basis van een tendentieus en hem onbekend rapport van de kurator. Dus kon hij zijn verdediging voor de Raadkamer niet voorbereiden. Volgens de regering was dit niet juist omdat aan de heer Lamy precies was meegedeeld waarom hij was aangehouden. Het Hof oordeelt dat de heer Lamy op de dag van zijn aanhouding een kopie van het aanhoudingsmandaat kreeg. Dat somde ook de motieven van de vrijheidsberoving alsmede de beschuldigingen op. Daarom is er geen schending van art. 5 2.

Volgens Straatsburg was er ook geen schending van art. 5 3 dat bepaalt dat iedere aangehoudene onmiddellijk voor een rechter moet worden gebracht. Volgens Lamy was dit artikel geschonden omdat het debat voor die rechter geen zin had omdat de Raadkamer en de KI geen rekening hielden met zijn konklusies. België had hierop gesteld dat het niet verplicht is om op de konklusies van de verdachte te antwoorden. Het Hof stelt dat het aanhoudingsmandaat door een onderzoeksrechter is uitgevaardigd en later bevestigd door de Raadkamer en de Kamer van Inbeschuldigingstelling. Het Hof wijst er bovendien op dat Lamy in voorlopige vrijheid werd gesteld vooraleer hij naar een rechtbank werd verwezen en veroordeeld. Er is dus geen schending van art. 5 3.
Lamy had ook gesteld dat art. 6 3 b), dat bepaalt dat iedere verdachte over de nodige tijd en middelen moet kunnen

beschikken om zijn verdediging voor te bereiden, was geschonden. Het Hof stelt echter vast dat hij dezelfde argumenten aanhaalt als m.b.t. de schending van art. 5 4. Daarom is het zinloos om deze nog eens te onderzoeken.

Het Hof kent geen schadevergoeding aan Lamy toe. Deze had 10 miljoen gevraagd omdat hij z.i. vermoedelijk vlugger zou zijn vrijgelaten als hij vroeger inzage had gehad van de twee betwiste pv's van de gerechtelijke politie van Verviers. De Kommissie had eerder al geoordeeld dat er geen enkele aanwijzing was om dat te beweren. Volgens de kommissie was er dan ook geen materiële schade. Het Hof volgt dit advies en wijst er verder nog op dat de latere veroordeling van de heer Lamy (met een verslechtering van zijn financiële situatie tot gevolg) hier niet ter diskussie staat. Er is geen enkel oorzakelijk verband tussen de schending van art. 5 4 door België en de verslechtering van de financiële situatie van Lamy. Straatsburg kent Lamy ook geen morele schadevergoeding toe omdat hij deze al voldoende heeft gehad door dit arrest zelf. Het kent wel een onkostenvergoeding toe en veroordeelt de Belgische staat tot betaling van 100.000 fr. onkosten. Lamy had 300.000 fr. gevraagd, maar had zijn kosten niet gespecifieerd.

Het arrest-Lamy werd unaniem geveld.

Op 10 mei 1989 verbrak het Hof van Kassatie onder voorzitterschap van de heer Screvens een arrest van de Luikse Kamer van Inbeschuldigingstelling van 8 februari 1989 in de zaak Robert. Volgens het Hof Van Cassatie had Robert niet kunnen genieten van een tegensprekelijke procedure, voorzien door artikel 5 4 van de Europese Konventie, omdat de raadsman van Robert, Mr. Marc Nève, bij de eerste verschijning voor de raadkamer en de kamer van inbeschuldigingstelling geen inzage had vanhet volledige gerechtelijke dossier, terwijl dit noodzakelijk is om de wettelijkheid van het aanhoudingsmandaat te betwisten. De Europese Konventie bevat rechtsnormen die hoger zijn dan de Belgische wetten. Bovendien heeft België door de wet van 13 mei 1955 het Europees Hof van Straatsburg erkend.
Onmiddellijk na dit trendsettende arrest stuurde Justitieminister WATHELET (PSC) richtlijnen aan de procureursgeneraal om de inzage van het dossier mogelijk te maken nog voor de eerste verschijning voor de raadkamer die het aanhoudingsmandaat moet bevestigen. Kort daarvoor al (op 28 april 1989) had hij twee artikels uit zijn ontwerp tot herziening van de wet op de voorhechtenis gelicht en deze als apart ontwerp ingediend. Over dit 'mini-ontwerp' tot hervorming van de voorhechtenis leest U meer in dit nummer van Fatik. In een volgend nummer komen wij zeer uitvoerig op het 'maxi-ontwerp' terug.

4. informatie.

VOORLOPIGE HECHTENIS

Op 22 december 1988 stuurde de Liga voor Mensenrechten een eerste voorlopige reaktie op de persnota waarin Justitieminister Wathelet (PSC) zijn hervormingsplannen m.b.t. de wet op de voorhechtenis aankondigt. De persmotie gaat als volgt:

"De Liga voor Mensenrechten vzw heeft kennis genomen van de persnota over het wetsontwerp tot hervorming van de wet op de voorlopige hechtenis, zoals deze